

В. О. Зозуля,
аспірант, Національна академія державного управління при Президентові України

ПРИНЦИПИ ДЕМОКРАТИЧНОГО ВРЯДУВАННЯ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

V. Zozulia,
Ph.D student, National Academy for Public Administration under the President of Ukraine

THE BASIC PRINCIPLES OF GOOD GOVERNANCE IN A GLOBALIZED WORLD

Статтю спрямовано на дослідження принципів демократичного врядування та визначення основних принципів демократичного врядування в умовах глобалізації. Актуальність статті обумовлена інноваційними глобалізаційними процесами та впливом і взаємозв'язком демократичного врядування із глобалізацією.

У межах статті автору вдалося конкретизувати основні принципи демократичного врядування в умовах глобалізації, віднівши до них: врядування через згоду, верховенства права та закону, розподілу влади, справедливості, доступності, транспарентності, системності, саморегуляції, участі, субсидіарності, універсальності; а також встановити, що принципи демократичного врядування в умовах глобалізації направлені на публічність, відкритість, підконтрольність процесу публічного управління; забезпечення підтримки населення при обранні стратегії розвитку, прийнятті управлінських рішень; формування диспозиції в теорії публічного управління та адміністрування, асоціюванні його з ефективним врядуванням в цілому.

This article is aimed at studying of good governance principles and defining the basic principles of good governance in a globalized world. The urgency of the article is driven by innovative globalization processes, influence and interconnection of good governance with globalization. As a matter of this article, the author succeeded in specifying of the basic principles of good governance in a globalized world by referring to them: governance through consent, rule of law and legislation, power distribution, justice, accessibility, transparency, systemicity, self-regulation, participation, subsidiarity, universality. He also establish that the principles of good governance under the conditions of globalization are directed at publicity, openness, and control over the process of public administration, providing support to people in choosing development strategies, making managerial decisions, disposition formation in the theory of public administration and management and its association with effective governance in general.

Ключові слова: публічне управління та адміністрування, управління, врядування, демократичне врядування, принципи демократичного врядування, принципи демократичного врядування в умовах глобалізації, глобалізація.

Key words: public administration and managing, administration, governance, good governance, principles of good governance, principles of the good governance under conditions of globalization, globalization.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК З ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ТА ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

За глобалізаційних процесів посилюється цікавість науковців, політиків й державних управлінців України та світу до питань демократії, децентралізації, демократичного врядування, формування єдиного глобального простору. В контексті демократичного врядування, на підставі інноваційних глобалізаційних процесів важливою значення набуває потреба у дослідженні принципів демократичного врядування, які є основними вихідними положеннями, що формувалися в продовж довгого часу й набули свого поширення в країнах, які обрали демократичний шлях розвитку. Разом із тим виникає складність у дослідженні таких принципів, яка пояснюється історико-культурною обумовленістю їх формування та використання державами світу. Проте, на нашу думку, глобальні умови суспільного розвитку зумовлюють визначення ос-

новних принципів демократичного врядування за умов глобалізації, які були б характерними для всіх держав, що обрали демократичний шлях розвитку.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ПУБЛІКАЦІЙ ЗА ПРОБЛЕМАТИКОЮ ТА ВИЗНАЧЕННЯ НЕ ВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ

Питання демократичного врядування було залишається предметом жвавих дискусій та обговорень теоретиків та практиків упродовж тривалого часу. Підтвердженням цього є роботи: А. Колодій, Н. Нижник, Т. Василевської, Ф. Кирилюка, О. Васильєвої, О. Скакун, В. А. Єгіозарян, Я. Ваніної, Я. Радиша, Козакова, І. Сурай, Н. Грицяк, І. Венедіктової, І. Бегей та інших.

Однак поза увагою дослідників залишається одне із найважливіших питань сучасної науки публічного управління та адміністрування — визначення основних принципів демократичного врядування в умовах глобалізації.

ФОРМУЛЮВАННЯ МЕТИ СТАТТІ

Метою статті є дослідження та принципи демократичного врядування та визначення основних принципів демократичного врядування в умовах глобалізації.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ З ПОВНИМ ОБГРУНТУВАННЯМ ОТРИМАНИХ НАУКОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Демократичне врядування будучи гетерогенним поняттям направлене на ефективність врядування, яка й проявляється через складові ознаки цього виду врядування: уряд служить інтересам населення, а не своїм особистим; справедливість та простість правової бази функціонування уряду; своєчасне реагування уряду на наявні проблеми; усвідомленість потреби участі уряду при вирішенні поставлених завдань; довго строковість цілей [14]. До яких, на думку О. Решоти, варто віднести: дієвість системи стримувань та противаг (між законодавчою та виконавчою гілками, проте судова гілка влади залишилася поза увагою, що на нашу думку є недоречним); децентралізація; підзвітність та прозорість; гарантування справедливих та легітимних виборів; адекватна управлінська спроможність для посилення доступу до правосуддя; забезпечення публічних благ; подолання "соціального виключення" та захист прав меншин і маргінальних груп; використання потенціалу інформаційно-комунікаційних технологій для сприяння доступу громадян та участі; розвиток умов для активного залучення та діяльності громадянського суспільства й приватного сектора [11, с. 105].

На міжнародному рівні передбачено й принципи демократичного врядування на місцевому рівні:

- ярмарок проведення виборів, представництва та участі — вибори проводяться вільно і справедливо, відповідно до міжнародних стандартів та національного законодавства; громадяни беруть участь при прийнятті рішень особисто чи через законних представників, тим самим передбачається воля більшості для прийняття рішення з залученням широкого консенсусу;

- чуйність — процес надання послуг адаптований до потреб та інтересів громадян з розумним строком розгляду їх скарг та звернень;

- ефективність та дієвість — досягнення визначених цілей шляхом використання ресурсної бази та постійного оцінювання дієвості з метою підвищення продуктивності;

- відкритість і прозорість — рішення приймаються і виконуються у відповідності до вимог законодавства; доступ громадян до інформаційної бази є необмеженим;

- верховенство закону — дотримання вимог законодавства;

- етичність — конфлікт інтересів визначається своєчасно; наявні ефективні заходи по запобіганню та боротьбі з корупцією;

- компетентність і потенціал — професійність державних службовців, які вмотивовані підвищувати свій професійний рівень;

- інновації та відкритість до змін — використання сучасних методів надання послуг; створення сприятливого клімату з метою проведення змін, які сприятимуть досягненню кращих результатів;

- стійкість і довгостроковість орієнтації — сучасна політика враховує стійкість спільноти, потреби май-

бутнього без передання сучасних проблем прийдешньому поколінню; майбутня перспектива базується на врахуванні історичних, культурних і соціальних традицій;

- розумне фінансове управління — додаткова плата не перевищує вартості послуг і не занижує надмірно попит; розсудливість має бути в основі такого роду управлінні; багаторічні плани розробляються за участі громадськості; ризики оцінюються, управляються та знижуються;

- права людини, культурне розмаїття та соціальна згуртованість — права людини дотримуються без врахування культурного різноманіття; передбачається соціальна згуртованість із забезпеченням доступу до основних послуг;

- відповідальність — всі особи, які приймають рішення беруть на себе відповідальність [5].

Що стосується наукових досліджень, то серед науковців існують різні погляди щодо переліку принципів демократичного врядування. Так, С. Мунші та П. Біджу до них відносять: ефективність, легітимність і консенсус [4]. Дж. Греєм, Б. Амос та Т. Плампре принципів демократичного врядування відносять: законність і гласність; на правленість; відповідальність; справедливість [13]. Визначальною особливістю проведеного ними дослідження є поєднання принципів демократичного врядування з принципами програми розвитку ООН та співвідношенням їх із Загальною декларацією прав людини. В результаті чого було здійснено наукове обгрунтування єдності принципів демократичного врядування із загально визначеними правами людини та описано їх практичне застосування.

У той час А.Н. Саханова досліджуючи демократичне врядування Японії та Програму розвитку ООН встановила, що цьому виду врядування притаманні такі принципи, як: розподілу влади, народовладдя, виборності та зміни вищих посадових осіб, підзвітності інститутів виконавчої влади, верховенство закону, політичного плюралізму, інклюзивності й транспарентності, партисипативності, незалежності засобів масової інформації [12].

На особливу увагу, в межах цього дослідження заслуговує визначення принципів вітчизняними дослідниками, яким вдалося не лише систематизувати доробок своїх колег з інших держав, а й запропонувати свою систему принципів. На підставі цього, ми в цьому пункті роботи виокремимо ті з них, які мають найбільшу цінність у теоретико-методологічному та практичному плані. Так, А. Колодій визначає принципи демократичного врядування через концепції доброго врядування доповнюючи принципами та критеріями належного врядування (впорядкованість, раціональність, ефективність, підзвітність, підконтрольність) відкритістю, доступністю (інклюзивністю), чутливістю до вимог, потреб та запитів громадян [8, с. 23]. Цілком в запропонованому А.Ф. Колодій контексті доброго врядування визначає принципи демократичного врядування й Я. Ваніна, котра віднесла до них: прозорість, передбачуваність, відсутність терпіння для корупції, залучення громадян, фаховість, звітність [1, с. 28].

На особливу увагу в контексті даного дослідження заслуговують сформульовані Н. Грицяк загальні принципи демократичного врядування, серед них: демократизм; підконтрольність влади; підзвітність; прозорість; визнання верховенства права та етичних стандартів поведінки (розкриваються через сукупність базових етичних принципів: законслухняність, чесність та відповідальність, керування

здоровим глуздом, пріоритетність інтересів народу, визнання професіоналізму, моральності, людської гідності найбільш вагомими, пріоритетними цінностями); субсидіарності; відкритості [6, с. 259] та сучасні принципи: суспільно-політичні (законність, об'єктивність, гласність, демократизм (має подвійне значення, оскільки характерний для загальної та сучасної теорії демократичного врядування в умовах глобального суспільного розвитку); структурно сформульовані в процесі синтезу на підставі дослідження структури публічного управління (функціональний, диференціація та фіксування функцій шляхом видання правових норм, сумісність функцій, концентрація функцій, комбінування функцій, відповідність функцій потребам і запитам управлінських об'єктів); державно-управлінської діяльності відображають відносини і взаємозв'язки між різними елементами діяльності державних органів при здійсненні ними державно-управлінської діяльності [5, с. 186]. Такий глибинний аналіз принципів демократичного врядування сприяє формуванню якісно нового підходу до розуміння принципів демократичного виду врядування.

Зв'язок глобалізації з демократією Є. Волинець розкриває через принципи демократичного врядування: участі, прозорості у поєднанні з правом вільного доступу до правдивої інформації, відповідальності (підзвітності) урядів, чинності або відповідальності за результати [3, с. 281].

Особливий теоретико-методологічний інтерес, щодо визначення принципів демократичного врядування в умовах глобалізації становить дослідження Я. Радиша, якому вдалося не лише сформулювати принципи демократичного врядування (участі народу, відповідальності або підзвітності урядів, відповідальності за результати), а й передбачити їх переформатуючий вплив на систему державного управління [10, с. 12], який проявляється під час здійснення демократичних реформ з метою запровадження демократичного виду врядування через структурування управлінських процесів та механізмів.

Важливу методологічну цінність, в межах цього аналізу, становлять сформульовані О.А. Решотою засадничі принципи демократичного врядування (верховенство права, плюралізм, субсидіарність, справедливість, партнерство, участь, прозорість, підзвітність, доступ, ефективність і результативність, чутливість до потреб/викликів, оперативні послуги, стратегічне бачення, орієнтація на досягнення консенсусу [11, с. 106]) сприяють структуризації державних інституцій, розподілі функцій та формуванню управлінської системи з високим рівнем участі приватного сектору в процесі публічного управління в результаті того, що члени суспільства не лише мають доступ до інформації, а й на підставі достатніх теоретичних знань усвідомлюють її та приймають безпосередньо участь при прийнятті та реалізації управлінських рішень.

До основних принципів демократичного врядування в умовах глобалізації, на нашу думку, доречно віднести:

— принцип врядування через згоду забезпечує взаємодію влади із громадськістю на рівних умовах шляхом громадських обговорень, слухань, консультацій, що сприяє формуванню в населення довіри до свого уряду;

— принцип верховенства права та закону — забезпечує співробітництво, співіснування між членами суспільства й державою і державами в глобальному світі, обґрунтовуючи необхідність дотримання правових

норм, які є загальнообов'язковими до виконання всіма суб'єктами;

— принцип розподілу влади виступає гарантом демократії, взаємодії та співпраці між органами держави в межах однієї країни та країнами між собою. Відтак, має особливе методологічне значення в межах глобального простору за умов глобалізації в демократичних країнах;

— принцип справедливості в контексті демократичного врядування необхідно розглядати через площину правотворчості (при прийнятті рішень органами влади за участі громадськості на основі об'єктивних фактів, відкидаючи суб'єктивну складову) та правозастосовчості (реалізуючи прийняті рішення в межах чинного законодавства);

— принцип системності демократичного врядування дозволяє розглядати системно публічне управління та адміністрування в умовах глобалізації через звернення уваги на сукупність складових елементів системи та взаємозв'язків між ними, що в свою чергу дозволяє координувати та планувати діяльність. Єдність елементів системи забезпечує ефективне врядування, оскільки вони направлені на досягнення спільної мети. Сутність цього принципу зводиться до врахування кожного елемента та координації його діяльності, при чому досягнутий елементом системи результат є складовим результатом системи загалом;

— принцип доступності за демократичного врядування розкривається через наявність можливості участі громадськості в управлінні державними справами та рівному доступові громадян до державної служби шляхом дотримання процедури відбору, яка спрямована на забезпечення мерітократично принципу під час зайняття вакантних посад в органах державної влади;

— принцип транспарентності поєднуючи в собі активну й пасивну дію громадськості по відношенню до органів державної влади сприяє ефективному наданню адміністративних послуг та вирішенню найважливіших суспільних потреб населення на підставі налагодженої системи інформування населення про діяльність органів державної влади, їх структуру та забезпечення вільного доступу громадян до управління державними справами;

— принцип максимальної відкритості за якого "будь-яка інформація, якою володіють органи державної влади, має бути відкритою, окрім тієї, що має винятковий характер" [9, с. 8], оскільки доступ до такої інформації є обмеженим за рядом вичерпних критеріїв.

З точки зору науковців врахувавши міжнародні стандарти та практики уряди зможуть досягнути максимальної відкритості за дотримання наступних принципів: максимальної відкритості та вичерпності переліку випадків із обмеження доступу до інформації; обов'язкової публікації органами державної інформації, що становить суспільний інтерес і є винятково важливою; сприянні прозорості та відкритості діяльності урядів; доступності до інформації; прийнятної оплати за надання інформації; відкритості засідань органів державної влади; вищозначущості відкритості інформації; захисту осіб, що інформують про правопорушення [2, с. 9—15];

— принцип саморегуляції визначає, що основним джерелом влади в демократичних країнах є народ, тому його здатність до відновлення, саморозвитку займає важливе місце й у питаннях публічного управління та адміністрування, а особливо за глобалізації. Зазначений принцип дозво-

ляє країнам з демократичним видом врядування в умовах глобалізації самостійно обирати шлях свого розвитку будь то пристосовницький чи національно-індивідуальний;

— принцип участі є провідним у державах із демократичним видом врядування, оскільки саме участь населення в обговоренні та прийнятті рішень із найважливіших питань суспільного розвитку дозволяє забезпечувати консенсус через можливість реального впливу населення на формування публічної політики артикуючи інтереси громадськості їхніми представниками, відтак не дивно, що цей принцип є основою демократії;

— принцип субсидіарності передбачає розподіл повноважень з метою максимального наближення послуг до тих хто їх найбільше потребує, в той же час, допускається участь держави, але лише у тих випадках, коли місцевому рівні не можна належно вирішити відповідне завдання. Розглядаючи цей принцип на рівні демократизації місцевого самоврядування С.А. Квітка стверджує, що йому притаманно не лише визначити обмеження для центральної влади, а й пропонувати методику визначення обсягу повноважень для місцевих органів управління [7, с. 30];

— принцип універсальності в умовах глобалізації дозволяє державам з демократичним видом врядування зберігати свої національні особливості управління, які сформувалися історично та відображають саму сутність демократичного врядування у кожній окремо взятій державі.

Відтак, на підставі проведеного аналізу нами встановлено, що принципи демократичного врядування в умовах глобалізації сприяють переосмисленню ролі та місця держави в глобальному світі, формуванню стратегії розвитку, перегляду обраних векторів та напрямів державної політики через вимоги, які висуваються до держав глобальними процесами, стають основою взаємодії громадянського суспільства, бізнесу із органами державної влади, засобом у недопущенні сваволі влади в державі, яка обрала демократичний шлях розвитку. Тому при розгляді принципів демократичного виду врядування необхідно зважати на той факт, що вони мають враховувати об'єктивні та суб'єктивні фактори розвитку процесу публічного управління, бути логічними, послідовними та нормативно закріпленими. При цьому під об'єктивними факторами необхідно вважати характер публічно-управлінських відносин, який існує між суб'єктами управління, складові процесу публічного управління. Що стосується суб'єктивних, то це ті фактори, на які безпосередньо впливають суб'єкти публічного управління, в нашому випадку, найбільш вдалим проявом, на нашу думку, є управлінські рішення, які і є результатом спільної, злагодженої діяльності всіх суб'єктів.

ВИСНОВКИ З ПРОВЕДЕНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ЦЬОМУ НАПРЯМІ

Таким чином, на підставі проведеного дослідження встановлено, що до основних принципів демократичного врядування в умовах глобалізації належить: врядування через згоду, верховенства права та закону, розподілу влади, справедливості, доступності, транспарентності, системності, саморегуляції, участі, субсидіарності, універсальності; а також встановити, що принци-

пи демократичного врядування в умовах глобалізації направлені на публічність, відкритість, підконтрольність процесу публічного управління; забезпечення підтримки населення при обранні стратегії розвитку, прийнятті управлінських рішень; формування диспозиції в теорії публічного управління та адміністрування, асоціюванні його з ефективним врядуванням в цілому.

З огляду на результати проведеного дослідження предметом подальших наукових розвідок можуть бути дослідження у сфері теоретико-методологічного аналізу методів, моделей демократичного врядування в умовах глобалізації.

Література:

1. Ваніна Я.А. Принципи вдалого управління: досвід Польщі / Я.А. Ваніна // Розвиток публічного адміністрування на засадах менеджменту: європейський контекст: матер. наук.-практ. конф., Дніпропетровськ, 15—16 трав. 2009 р. / За заг. ред. С.М. Серьогіна. — Д.: ДРІДУ НАДУ, 2009. — С. 27—28.

2. Відкритість та прозорість органів державної влади в контексті законодавства про доступ до публічної інформації / Івано-Франківський центр науки, інновацій та інформатизації. — Івано-Франківськ, 2012. — 115 с.

3. Волинець Є.С. Регіональні стратегії як чинники демократичного врядування в Україні / Є.С. Волинець // Демократичне врядування: наука, освіта, практика: матеріали наук.-практ. конф. за міжнар. участю, Київ, 29 трав. 2009 р. : у 4 т. / За заг. ред. В.П. Приходька, С.В. Загороднюка. — К.: НАДУ, 2009. — Т. 2. — С. 281—283.

4. Ганчев П. Глобализация цивилизации и необходимость новой формы философии / П. Ганчев // Вопросы философии. — 2007. — № 8. — С. 160—165.

5. Грицяк Н.В. Демократичне врядування: сутність поняття, критерії та принципи / Н.В. Грицяк // Стратегія регіонального розвитку: формування та механізми реалізації: матеріали підсумкової науково-практичної конференції за міжнародною участю 30 жовтня 2009 р. У 2-х томах. — Т. 2. — Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2009. — С. 185—186.

6. Грицяк Н.В. Ефективність етичних принципів демократичного врядування в системі публічного управління / Н.В. Грицяк // Сучасна регіональна політика: формування, реалізація та розвиток публічної служби: матеріали підсумкової науково-практичної конференції за міжнародною участю 23 вересня 2010 р. — Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2010. — С. 258—259.

7. Квітка С.А. Принцип субсидіарності та процеси децентралізації в Україні / С.А. Квітка // Аспекти публічного управління. — 2015. — Вип. 4 (18). — С. 28—35.

8. Колодій А.Ф. Поняття і концепції демократичного врядування як напряму політичних та управлінських досліджень / А.Ф. Колодій // Демократичне врядування в контексті глобальних викликів та кризових ситуацій: матеріали науково-практичної конференції за міжнародною участю, 3 квітня 2009 р. Пленарне засідання / За науковою редакцією члена-кор. НАН України В.С. Загорського, доц. А.В. Ліпенцева. — Львів, 2009. — С. 10—25.

9. Корнієвський О.А., Вознюк П.Ф. Забезпечення доступу до публічної інформації як страте-

пріоритет державної політики України : аналіт. доп. / О.А. Корнієвський, П.Ф. Вознюк, Д.М. Горелов, Ю.В. Опалько [та ін.] / За ред. О.А. Корнієвського, В.М. Яблонського. — К.: НІСД, 2012. — 72 с.

10. Радиш Я. Державне управління в Україні: стан, проблеми та тенденції розвитку (за матеріалами експертної доповіді національного інституту стратегічних досліджень) / Я. Радиш // Буковинський вісник державної служби та місцевого самоврядування — № 1. — 2009. — С. 11—12.

11. Решота О.А. Концепція демократичного врядування у реформуванні управління Європейського Союзу / О.А. Решота // Ефективність державного управління: зб. наук. пр. Львівського регіонального інституту державного управління національної академії державного управління при Президентіві України. — Вип. 27 / За заг. ред. чл.-кор. НАН України В. С. Загорського, доц. А. В. Ліпінцева. — Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2011. — С. 104—112.

12. Саханова А.Н. Новая парадигма государственного управления "Good Governance": пример Японии как перспектива для стран СНГ / А.Н. Саханова [Электронный ресурс] // Менеджмент в России и за рубежом. — 2004. — № 1. — Режим доступа: <http://dis.ru/library/detail.php?ID=22970>

13. Graham J. Principles for Good Governance in the 21st Century / J. Graham, B. Amos, T. Plumptre // Policy Brief "Institute on Good Governance" [Electronic resource]. — 2003. — August. — No 15. — Accessed mode: an1.un.org/intrados/groups/public/documents/UNPAN/UNPAN011842.pdf

14. Sawrikar N. What is the importance of good governance? / N. Sawrikar [Electronic resource] // Quora — 2016. — August. — 25. — Accessed mode: <https://www.quora.com/What-is-the-importance-of-good-governance>.

References:

1. Vanina, Ya. A. (2009), "The Principles of Good Governance: The Experience of Poland", *Rozvytok publichnoho administruvannya na zasadakh menedzhmentu: ievropejs'kyj kontekst mater. nauk.-prakt. konf. [Development of Public Administration on the Basis of Management: European Context. Mater. sciences-practice Conf.]*, Dnipropetrovsk, Ukraine, May 15—16, pp. 27—28.

2. Ivano-Frankivs'kyj tsentr nauky, innovatsij ta informatyzatsii (2012), *Vidkrytist' ta prozorist' orhaniv derzhavnoi vlady v konteksti zakonodavstva pro dostup do publichnoi informatsii [Openness and transparency of public authorities in the context of legislation on access to public information]*, Ivano-Frankivsk, Ukraine.

3. Volynets', Ye. S. (2009), "Regional strategies as factors of democratic governance in Ukraine", *Demokratychnе vriaduvannya: nauka, osvita, praktyka. materialy nauk.-prakt. konf. za mizhnar. uchastiu [Democratic Governance: science, education, practice. Materials of sciences-practice. conf. behind the international participation]*, NAPA, Kyiv, Ukraine, May 29, vol. 2, pp. 281—283.

4. Hanchev, P. (2007), "Globalization of civilization and the need for a new form of philosophy", *Voprosu fylosofy*, vol. 8, pp. 160—165.

5. Hrytsiak, N. V. (2009), "Democratic Governance: the essence of the notion, criteria and principles", *Stratehiia rehional'noho rozvytku: formuvannya ta mekhanizmy realizatsii materialy pidsumkovoї naukovo-praktychnoi konferentsii za mizhnarodnoiu uchastiu [Strategy of regional development: formation and mechanisms of realization. Materials of the final scientific-practical conference on international participation]*, ORID NAPA, Odessa, Ukraine, October 30, vol. 2, pp. 185—186.

6. Hrytsiak, N. V. (2010), "Efficiency of ethical principles of democratic governance in the system of public administration", *Suchasna rehional'na polityka: formuvannya, realizatsiia ta rozvytok publichnoi sluzhby [Modern regional policy: formation, implementation and development of public service]*, materialy pidsumkovoї naukovo-praktychnoi konferentsii za mizhnarodnoiu uchastiu [materials of the final scientific-practical conference on international participation], ORID NAPA, Odessa, Ukraine, September 23, pp. 258—259.

7. Kvitka, S. A. (2015), "Principle of subsidiarity and decentralization processes in Ukraine", *Aspekty publichnoho upravlinnia*, vol. 4, no. 18, pp. 28—35.

8. Kolodij, A. (2009), "Koncepts and Concepts of Democratic Governance as Directions of Political and Management Studies", *Demokratychnе vriaduvannya v konteksti hlobal'nykh vyklykiv ta kryzovykh sytuatsii [Democratic Governance in the Context of Global Challenges and Crisis Situations]*, Materialy naukovo-praktychnoi konferentsii za mizhnarodnoiu uchastiu [materials of a scientific and practical conference on international participation], Lviv, Ukraine, April 3, pp. 10—25.

9. Korniiievs'kyj, O. A. Vozniuk, P. F. Horielov, D. M. and Opal'ko, Yu. V. (2012), *Zabezpechennia dostupu do publichnoi informatsii iak stratehichnyj priorytet derzhavnoi polityky Ukrainy [Provision of access to public information as a strategic priority of the state policy of Ukraine]*, NISD, Kyiv, Ukraine.

10. Radysh, Ya. (2009), "State governance in Ukraine: state, problems and development trends (based on the expert report of the National Institute for Strategic Studies)", *Bukovyns'kyj visnyk derzhavnoi sluzhby ta mistsevoho samovriaduvannya*, vol. 1, pp. 11—12.

11. Reshota, O. A. (2011), "The Concept of Democratic Governance in the Reform of the European Union's Management", *Efektivnist' derzhavnoho upravlinnia*, vol. 27, pp. 104—112.

12. Sakhanova, A. N. (2004), "New governance paradigm of "Good Governance": An example of Japan as a prospect for CIS countries", *Menedzhment v Rossy y za rubezhom*, [Online], vol. 1, available at: <http://dis.ru/library/detail.php?ID=22970> (Accessed 31 Aug 2017).

13. Graham, J. Amos, B. and Plumptre, T. (2003), "Principles for Good Governance in the 21st Century", *Policy Brief "Institute on Good Governance"*, [Online], vol. 15, available at: an1.un.org/intrados/groups/public/documents/UNPAN/UNPAN011842.pdf, (Accessed 31 Aug 2017).

14. Sawrikar, N. (2015), "What is the importance of good governance?", *Quora*, [Online], vol. 25, available at: <https://www.quora.com/What-is-the-importance-of-good-governance>, (Accessed 31 Aug 2017).

Стаття надійшла до редакції 15.09.2017 р.